СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 53. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 6. марта, 1926. VOL. XXXIV. No. 53. Jersey City, N. J., Saturday, March 6. 1926. THREE CENTS

СТРАЙКОВЕ МІСТО ПРИБИРАЄ ВОЄННИЙ ВИГЛЯД

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 4. марта. — Нинішний день не приніс у страйковім окрузі нових заворушень. Мимо сього місто виглядає як якась оселя в воєннім рейоні. Понад містом ґудів літак одної кінематографічної компанії, знимаючий фотографії. Вулицями тягнулися довгі ряди демонструючих страйкарів, з котрих богато мало на головах панцирні щоломи, які вживано в окопній боротьбі в світовій війні, з ґазовими масками на плечах, які властителі мали заложити на лице зараз, якби лищень поліція стала знова кидати сльозні бомби. Помежи демонстрантів їздили панцирні автомобілі, вислані образковими ґазетами для знимання фотоґрафій.

Тимчасом поліція, здавалося, була зовсім змішана сими воєнними приготованнями страйкарів. Вона не лишень що вже не кидалася на робітників та фотоґрафів, але навіть не старалася розганяти масових пикет, що похожали поперед фабрики. Очевидно, се захованнє поліції робітники взяли за свою побіду.

В місті відбулося нині знова кілька страйкових зборів. Бесідники упевняли робітників за побіду, але остерігали їх перед нарушуванням спокою.

Страйковий комітет думає тепер над викликаннєм загального страйку всіх ткальняних робітників на побережу Атлянтійського океану. Колиб до сього прийшло, то в самому недалекому Петерсоні вийшлоби на страйк 25,000 робітників, в Лоренсі теж тільки, а в Провіденсі та Філаделфії по 10 до 15 тисяч.

Ґубернатор стейту заявив, що він покищо ще не бачить причини висилати в страйковий округ стейтову міліцію. В Ню Йорку зорґанізувався комітет допомоги страйкарям, який уже зібрав півтора тисячі долярів. Американський Союз Горожанських Свобід вніс до стейтового уряду протест проти нарушення права робітників до мирного пикетовання песейською поліцією.

АМЕРИКА И КУБА ПІДПИСАЛИ УМОВУ ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 4. марта. — Представники Злучених Держав і Куби підписали нині в уряді департаменту стейту умову про виконуванє американського прогибіційного закона. Умова зовсім подібна до прогибіційної угоди з англійським урядом. Кубанський уряд зґоджується сею умовою давати велику поміч американському при переслідуванню пачкарів горівки.

ПРОДАНО 8 СТОРІНОК КНИЖКИ ЗА 1,750 ДОЛЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 4. марта. — Підчас ліцитації старих книжок, яка відбувалася в місцевій Американській Артистичній Ґалерії, продано межи инчим 8 сторінок, видертих з першої друкованої книжки, якою була Біблія, друкована винаходчиком друкарської штуки Ґутенберґом. Сі виривки продано за ціну 1,750 долярів, так що за одну сторону вийшло коло 218 долярів

УРЯД ОСТЕРІГАЄ ПУБЛИКУ ПЕРЕД ШПЕКУЛЯЦІЄЮ.

ВАШИНГТОН, 4. марта. — Секретар торговлі Гувер та секретар скарбу Мелон успокоюють публику, що зниженнє шерів на нюйорській біржі не є вислідом злого економічного стану, але нездорової горячкової шпекуляції.

Вчора акції не то що далі не падали, але й ще піднялися значно в ціні.

КОНҐРЕСМЕН ДОМАГАЄТЬСЯ ЗІРВАННЯ З МЕКСИКОМ.

ВАШИНГТОН, 4. марта. — Конґресмен Джан Бойлен, демократ з Ню Йорку, домагався в промові, виголошеній перед повною палатою послів, щоби американський уряд зірвав зносини з мексиканським. Бойлена обурює дуже поступованнє мексиканського уряду супроти католицької церкви.

ФЛЬОТА ЗАМОВЛЯЄ 116 ЛІТАКІВ.

ВАШИНГТОН, 4. марта. — Секретар фльоти Вилбер оповістив нині, що міністерство фльоти замовило 116 нових літаків та 261 машин до літаків. Все те нове воздушне зоруженне має коштувати пiвсема міліона долярів.

ЕПИСКОП КАЖЕ, ЩО БОГАЧІ ЖИЮТЬ ДІЙСНО В МНОГОЖЕНЬСТВІ.

НЮ ЙОРК, 4. марта. — Вілієм Менинґ, епископ епископальної церкви, говорив тут у своїй великопістній проповіди, що американські богачі розводяться так часто, що вони дійсно живуть не в одноженьстві, але в многоженьстві.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ РОЗБІЙНИК СТАВ ПОЕТОМ.

НЮ ЙОРК, 4. марта. — Джералд Чепмен, котрий має бути повішений дня 6. квітня за вбиттє полісмена підчас рабунку, став від кількох днів займатися писаннєм поезій. Одну свою поезію Чепмен вислав свому судді, котрий подав її до ґазет.

ХТО ПЕРШИЙ: МУЖІ ЧИ ДІТИ?

НЮ ЙОРК, 4. марта. — Таке питанне виринуло серед горячої дебати на зборах так званої Законодатної Ліґи Ню Йорку. По довгій і завзятій дискусії присутні жінки через піднесенне рук вирішили питанне, чи справді жінки занедбують своїх мужів через свої діти. Велика більшість заявилася за тим, що сей закид неправдивий.

БЕЗРОБІТТЄ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН, 3. марта. — З Польщі повідомляють, що там збільшується число безробітних в усіх промислових містах краю.

ПОЛЬСЬКА МАРКА 13 ЦЕНТІВ.

ПАРИЖ, 3. марта. — Сьогодня нотовано польську марку на тутешній біржі по 13 американських центів.

ЯК НУРЕЦЬ ДІСТАЄТЬСЯ У ГЛИБИНУ МОРЯ.

В грудні м. р. пропало велике англійське підводне човно „М. 1". Пізнійше ствердили, що це човно зударилося в каналі з шведським пароплавом „Відар" і наслідком того потонуло. Точно ще не знати місця катастрофи, але здається, що розбиток лежить у глибині 80 метрів, 15 морських миль на південний захід від Старт Пойнта на найбурхливійшім місці каналу Ля Манш. Там запримітили на воді велике пятно оливи, а крім того ствердили сталевими линвами, що на пісковому дні є якась перешкода. Місце означили, а з Німеччини призвали специяльних нурців, вправлених для дослідів у великих глибинах. Але як нурець дістанеться у глибину 80 метрів? Тут не поможе звичайний одяг нурців, бо тиснення 8 атмосфер усмертило би нурця. До недавна нурці не могли запускатися глибше як на 30 метрів і тут була праця вельми утруднена, коли не неможлива. Тепер це питання в головному рішене, бо придумали спеціяльний прилад для нурців на велику глибину. Апарат цей виглядає наче якесь незнане фантастичне сотворіння з руками й ногами. Головні части зроблені з алюмінюма, що є незвичайно відпорний й видержаний на велике тиснення. Руки і ноги складаються з членів, а зладжені так, що видержують тиснення 25 атмосфер, що рівняється морській глибині 250 метрів! Апарат запускається дуже скоро — около 80 метрів на мінуту. Нурець привязаний є сильним каблем, у котрім є три окремі телефонічні проводи. В разі небезпеки можуть товариші витягнути нурця на поверхню, але апарат так уладжений, що нурець потребує лише відчинити одну кляпу, щоб кондензований воздух дістався у водний резервоар, який має на плечах. Підойма так уладжена, що треба всього дві хвилі, щоби нурець вернувся на поверхню з глибини 160 метрів. Сильної зміни тиснення воздуха, яка повстає на цій поворотній дорозі, нурець взагалі не запримічує, бо в його одязі, а радше хатині, є все тиснення одної атмосфери. Перше мусів нурець чекати, що десять метрів, а навіть більше як пів години, доки не привчиться до нового тиснення. Нині може нурець дійти за одну хвилю з глибини 70 метрів, а у звичайнім апараті потребував би до тої дороги більше як чотири години! Нурець має на лиці окрему маску для віддиху, яка все достарчає йому свіжий воздух.

ЗДОРОВНІ ВКАЗВКИ НА ЗИМУ.

„Хто занадто боїться перестуди, перестудиться", так каже англійський лікар Леонард Віліємс. Він подає деякі вказівки для вдержання здоровля в зимі. „Не почуваємося добре, бо боїмося, щоби не занедужати — пише він — а способи, яких уживаємо, щоби встерегтися перед недугою, дуже часто є такі, що якраз спричинюють недугу. Хто боїться зимна, дуже легко перестудиться. Передусім смішний є страх перед протягом. Коли хто його боїться, то так здержує приплив свіжого воздуха до кімнати. Тимсамим плекає спричинників недуги — бацилі. Страх перед мікробами спричинив більше недуг, як самі мікроби могли накоїти нещастя за той час, як на них не зважалося. Кождий страх зменшує відпорну силу, яку маємо в нашому тілі. Як би не було тої сили, бациль сухіт уже давно винищив би був людскість. Передусім **зимою** слід нам памятати, що зимно не є смертельним ворогом чоловіка, за якого ще так багато людей мають його. **Зимно є радше нашим найбільшим приятелем.** Зимно розпалює печ нашого тіла, удержує нас свіжими і живими (меткими). Можна навіть сказати, що зимно удержує нас у теплоті. Бо зовнішне зимно пробуджує силу мязів, а це дуже важне для вдержання здоровля. Тому ми повинні бути раді з зимна й сміло стрічати його, а не здержувати його грубими шалями й вовняною спідною білизною. Вона нас лише розніжнює й перешкоджує здоровому обігові крови. Самособою в печах треба палити, але в міру тай треба дбати, щоби у кімнаті було досить свіжого воздуха. Горячі купелі можна брати, але не вранці, бо горяча вода збільшає обіг крови. Треба носити пальто, але не носити грубого спідного одягу, бо він утруднює випаровування шкіри та лише пособляє перестуді. Найгіршим забобоном є, що в зимі треба більше їсти, щоби тіло зробити відпорнійшим на недуги. Треба брати примір від звірят, вони перезимовуванням доказують нам саме щось противного. Коли й зимою відживлюємося рівномірно й розумно, то це найліпша зброя проти всякого ворога людського здоровля".

НІМЕЦЬКА ВВІЧЛИВІСТЬ.

У Парижі від якогось часу на люднійших улицях і на великих площах є полісмени (Gardiers) із опояскою на рамени, на якій написано: „Говорить по німецьки". Якийсь Француз, що знав німецьку мову, захотів зажартувати собі й приступив до цього публичного драгомана-полісмена. Вивязався такий діяльоґ:

Француз: Де тут є Велика Опера?

Полісмен: Ви знаете це таксамо добре як і я. Ви не є Німець.

Француз: По чім пізнаете це?

Полісмен: Бо ви не знімаєте капелюха, як говорите зі мною!

ОКАЛІЧУВАННЯ НІГ У КИТАЇ ЗАБОРОНЕНО.

Ґенерал Лію-Чі, новий ґубернатор столичного округа, звернув тепер увагу на окалічування, обезображування ніг Китайок. Недавно ґенерал Лію одержав повідомлення від Юана-Чія-Пу, управителя округа Юнґ-тсінґ, що жінки його округа є привязані до старого звичаю і традицій, тому не легко є заборонити перевязувати ноги. Ґенерал Лію-Чі дуже розсердився на це повідомлення і видав такий приказ: „Обвязування жіночих ніг не має приміру в ніякому иншому краї на світі. То дійсно ганьба для нашого народу. Коли жінку за молоду приневолюють, щоби вязала ноги вона переносить тяжкі муки. А коли вона вже дорослa то вона знову терпить від того окалічення. Дійсно не оплатиться жити, коли віднімаємо кожду приємність, яку дає нам природа. Я дуже пильно розглянув цю справу, й вона пробуджувала в мені все гіркі почування. Я все видавав прикази поборювати цей огидний звичай. Та воно правда, що дорослій або старій жінці нелегко привернути ногам первісний вигляд. Та коли дівчині, яка ще не має пятнацять літ, позволять обвязувати ноги, то певно управитель занедбав виконання моїх приказів. Нинішнього дня хотів би я ще раз виразно сповістити всім: Усі старі й дорослі жінки мусять розвязати окови своїх ніг. Усі дівчата понизше 15 літ, не сміють взагалі вязати ніг. Коли не виконають точно цього приказу, я невмолимо каратиму. Коли найдуть такого, що провинився супроти того приказу, то каратиметься строго управу, як також тих, до кого належить дитина. Ціллю мого приказу є лише одно бажання: щоби раз на все викорінити найбільше соціяльне зло".

ЛЮБОВНЕ ЖИТТЯ НА ПІВНІЧНОМУ БІГУНІ.

Учасник подорожі на північний бігун Кнуд Расмусен подав газеті „Тіденс Таґе" цікаві подробиці про погляди Ескімосів на вартість життя людського. І так понайбільше як народиться дівчинка, мати вбиває її, бо дівчина означає тягар. Колиж дівчину вдасться заручити зараз таки після народження, то остається при життю. Самособою тому є завзяті бої чоловіків за жінку, бо жінок є мало. Вбивство в Ескімосів на денному порядку. Звичайно беруть участь у тих кровавих мандрівках за молодою також приятелі і свояки молодого. Потому їм усім грозить кровава пімста. В одній пастці згинуло за жінку не менше як пять мущин. Такий злочин зовсім не вважають нечесним і негідним, ба навіть поважають, коли хто убє чоловіка жінки, якої бажав її приятель. Канадійський уряд зайнявся тими справами і висилає відділи поліції в ескімоські села. Поліція арештувала двох людей за вбивство. Вони пійшли добровільно й незвязані. В Татеморама всетаки їх засудили на смерть і повісили.

ЧЕМБЕРЛЕЙН ПРО ПИТАННЄ ПОБІЛЬШЕННЯ РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ

ЛОНДОН, 4. марта. — Британський міністер закордонних справ, сер Остен Чемберлейн виголосив нині в палаті громад довшу промову про питанне побільшення Ради Ліґи Народів.

Публика так зацікавилась сею заповідженою промовою, що зібралась громадно на ґалеріях парляменту. Між гістьми були теж амбасадори і посли других держав.

Чемберлейн нічого особливо цікавого не сказав, а тільки видно було, що хотів усіх задоволити.

Згадавши про недалекий Збір Ліґи Народів і про питання побільшення Ради Ліґи Народів, він сказав, що Анґлія сього питання не видвигала ані не давала нікому спонуки його видвигати.

Він пригадав, що у розмові в січні сього року з премієром Франції Бріяндом говорив про се, але при тім заявив йому, що не може дати означеної відповіди, поки не порозуміється зі своїм правительством.

Та він, каже, не говорив, що місця в Раді Ліґи Народів застережені ще тільки для Німеччини, Росії і Злучених Держав. Навпаки, він в засаді не противиться, аби туди по змозі допустити і другі держави, і певен, що Анґлія сьому не спротивиться, якщо Рада Ліґи Народів заявиться за сим однодушно. Та всетаки, каже, мусить признати, що є держави, які не заслугують бути членами Ради.

Далі казав Чемберлейн, що він мусить держатись приречення, яке дано Німеччині в Локарні, а саме, що теперішня сесія Ліґи Народів буде склúкана тільки для приняття її в члени і тому ради справедливости інші питання в сьому обсязі усуне на пізнійший час, який усе найкрасше вирішить.

Вкінці він зазначив, що згодився обговорити се питанне з німецькою делеґацією, яка зажадала сеї конференції перед зібраннем Ліґи Народів.

ПОЛЬЩА І ЛІҐА НАРОДІВ.

ВАРШАВА, 4. марта. — Опозиційні ґрупи в польському сенаті загрозили отверто польському премієрови Скшинському, що коли він вернеться з Женеви, не здобувши для Польщі місця в Раді Ліґи Народів, то вони повалять його і його кабінет.

До сеї опозиції належать: консерватисти, вшехполяки, людовці і радикали („визволенці"). Кромі того до них приєднались соціялісти, які підпирають правительство Скшинського.

Опозиція хотіла повалити принятте локарненського договору, але правительство ще вспіло зробити більшість.

Українці і Білорусини здержались від голосовання.

Ґраф Скшинський виїздить сьогодня до Парижа, де матиме розмову з премієром Бріяндом. Відтам виїде до Женеви на Збір Ліґи Народів.

В його неприсутности виконувати-ме обовязки премієра міністра міністер внутрішніх справ Рачкевич.

І ПОЛЬЩА ЩОСЬ ДІСТАНЕ.

ЖЕНЕВА, 4. марта. — В кругах Ліґи Народів запевнюють, що хотяй постійне місце в Раді Ліґи Народів дістане тільки Німеччина, то Польща дістане непостійне місце на один рік. Се, кажуть, станеться заходом Анґлії.

ЧЕСЬКО-АВСТРІЙСЬКИЙ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

ПАРИЖ, 4. марта. — Чеськословацький міністер закордонних справ др. Едвард Бенеш виїхав до Відня, де підпише з австрійським правительством мирову умову на зразок локарненської.

Ся умова зобовязує Австрію і Чехо-Словаччину передавати всі спірні справи до вирішення окремому мировому судови з 5 членів. Одного члена до цього суду має призначувати Австрія, одного Чехо-Словаччина, а трох Ліґа Народів або світовий суд.

НАРІД І КАЙЗЕР.

БЕРЛІН, 3. марта. — Завтра буде голосованне в краю над тим, хто має рішити, чи німецька република має заплатити кайзерови і другим Гогенцоллернам відшкодованне за їх посілости. Парлямент ухвалив, що се має рішити окремий суд, але робітники виступили проти сього і домагаються, щоби се рішав нарід через загальне голосованне (референдум). Аби принято референдум, треба 10% голосів останнього виборчого голосовання, себто бодай 4,000,000 голосів. Робітники сподіються, що здобудуть стільки голосів, бо самі комуністи були здобули при останніх виборах понад 10,000,000 голосів.

За референдумом аґітують соціялісти і комуністи. Комуністи пійдуть завтра до голосовання „червоними сотнями", які зорґанізовано на зразок військових товариств.

Якщо 4,000,000 голосів заявиться за вселюдним голосованнем, так пізнійше нарід вирішить через референдум, чи дати кайзерови і другим Гогенцоллернам відшкодованне, чи ні.

ҐРАФ БЕТЛЕН ІДЕ ДО ЖЕНЕВИ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 3. марта. — Від Угорщини поїде на Збір Ліґи Народів у Женеві премієр ґраф Бетлен.

Аліянти, як передають з Парижа, з того невдоволені.

(Се ізза аґітації Румунії, яка вважає ґрафа Бетлена „Румуном", через те, що він родом з Трансильванії, яку вона захопила від Угорщини).

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАНЕПАД КУ-КЛАКС-КЛЕНА

Вже від довшого часу найріжнійші признаки показували, що потаємна організація Ку-клакс-Клен розсипається. Можна се було вносити з найріжнійших скандалів, які росколювали то один то другий стейтовий відділ, з убийств та обманьств, які певно відбивали чесних загорілців, які неосторожно попали в організацію, нарешті подаючому політичному впливі організації.

Сі здогади недавно найшли підтвердження зі сторони слідства, виразно веденого з ціллю переконатися про силу Ку-Клакс-Клена. Се слідство перевів нюйорський денник Таймс. З великим накладом коштів розвів він се слідство по цілих Злучених Державах. Хоча певно навіть найдокладнійше слідство того рода не може оминути похибок, то мимо сього навіть найбільший прихильник організації не може заперечити тяжкого занепаду.

Видно се по донесеннях з числа членьства після стейтів. Нюйорський стейт ще не так давно мав 200,000 Ку-Клакс-Кленсменів, а нині вже не має й половини сього. Стейт Ню Джерзі мав Кленсменів 100,000, а нині має всего 60,000. В стейті Огайо було недавно 300,000 Кленсменів, але з того вже одна третина відпала. В стейті Індіяні було їх 200,000, а нині є всего 50,000.

Стейт Мезуре мав їх 150,000, а нині має всего половину. Стейт Оклагома має всего лишень одну пяну часть недавних 90,000. В Тексасі з 97,000 чинно бере участь в організації всего 18,000. В Міссісіпі було 25,000, а нині остали лишень дві треті сього числа.

Так мається справа й по других стейтах цілої американської юнії.

Про упадок Клена свідчить найвимовнійше упадок його політичного впливу, а про се знова засвідчує найкраще факт, що політикани його вже нині не бояться. Тоді як два роки тому, при президіяльних виборах, ні одна з великих партій не важилася рішучо й виразно виступити проти Ку-Клакс-Клена, тоді як два роки тому всякий політикан залицявся до могучого політичного впливу Кленсменів, нині вже навіть безхребетні політикани находять у собі досить відваги відпекуватися від всяких звязків з Кленом.

Подивуватися сьому упадкови дуже не можна. Організація, яка спирається не на позитивній програмі, але на ворожнечі до людий, які родилися не в Америці, але на другім боці океану, до людий другої краски шкіри або другої віри, — того рода організація не могла довго існувати. Вона могла на хвилю вдоволити звихнене чувство, але на довгу мету вдоволити серце, а головно ум, широких мас не могла. Коли проти неї повстало все, що в Америці лишилося здоровим і поступовим, то з першу здавалося, що Клен від тої власне опозиції зростає. За якийсь час, однак, показалося, що ся опозиція таки зробила своє та що під впливом розумного розбирання безглуздности програми організація почала розсипатися. Нині з неї лишаються лишень останки, а за якийсь час вона зовсім стопиться, як сніг на сонци. Серед свобідної дискусії, для якої основи дають американські політичні умови, смерть її була лишень питанням дня.

МОСКВА НАКЛАДАЄ ЛАПУ НА УКРАЇНСЬКУ АКАДЕМІЮ

З Києва приходять глухі вісти про нові затії московських комісарів на український народ. Сим разом жертвою має впасти Українська Академія Наук.

Большевицькі наймитські ґазети заповідають тепер реорґанізацію сеї Академії. Реорґанізація має бути переведена в двох напрямках. З одного боку, мається „зміцнити Академію науковими марксівськими силами", а з другої сторони знести „відрубність Академії".

Перша точка програми означає, що до Академії має допуститися, себто силою накинути, ряд нових сил, при чому за доказ учености мається вважати не те, які заслуги ся людина поклала для відкривання нових правд життя, але на скільки людина сліпо вірить у Карла Маркса. Хто знає добре Карла Маркса або, ще ліпше, хто вірить у нього, його навіть не знаючи, той може легко стати членом якогонебудь відділу Академії. Він може вважатися знатоком сільського господарства, хочби він думав, що в корови молоко відбирається, помпуючи її за хвіст. На основі віри в Маркса, такий правовірний комуніст може попасти в відділ астрономії, хочби він навіть не вмів відріжнити місяця від пательні.

Друга точка програми означає, що Українська Академія Наук яко самостійна наукова інституція має бути скасована, а зате вона має стати філією „єдиної" всеросійської академії наук. Ціль такого зарядження одна: знищити українську науку. Сю ціль хотіли осягнути на свій лад царі. За сею ціллю йдуть тепер на другий лад большевицькі комісарі.

В світлі сих заходів до знищення української науки набирає нового, інакшого значіння московська „українізація України". Коли самостійне існування Української Академії Наук буде справді знесене, то се буде доказом, що вся українізація се лишень огидна маска, якою найогиднійший московський націоналізм комісарів старається закрити перед Україною й світом свої шовіністичні затії супроти України.

З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

1. Кооперація на Україні.

Харківські „Вісти" пишуть:

В основній резолюції по докладу правління ВУКС*) і Уцеробкоопа сесія ради ВУКС констатувала, що споживча кооперація України за минулий рік і за перший квартал біжучого року значно підвищила свою питому вагу в товарообороті і зайняла місце основного провідника товарів соціялістичної промисловости в масу кооперованого населення.

Спільний оборот кооперації досяг 510 міл. карб. при чому робітнича кооперація з оборотом в 264 міл. карб. охопила майже 50% робітничого населення. Кооперативна система має можливість зараз бути активним реґулятором риночних відносин.

2. Суд і росправа.

Та сама ґазета доносить:

З МОГИЛЬОВА-ПОДІЛЬСЬКОГО, 4—II. (РАТАУ). Надзвичайна сесія окружного суду ухвалила присуд у справі Бояновського— колишнього прокурора надзвичайної сесії петлюрівського суду, що активно виступав у петлюрівськім суді проти радянських робітників. З ініціятиви Бояновського розстріляно кілька комуністів і червоноармійців.

Після відступу Петлюри з Могильова-Подільського Бояновський перейшов на бік Радянської влади, затаївши своє минуле. Бояновському вдалося навіть, змінивши своє прізвище, пролізти до лав комуністичної партії. Останнього часу Бояновський працював за секретаря народнього суду. Бояновського засуджено до розстрілу.

Так „к стенке его!", бо він колись виконував свій обовязок прокурора і був чесним чоловіком, а не провокатором.

Харківські „Вісти" з 5. лютого 1926 року подають:

На шляхах орґанізації української науки.

(Розмова з зав. Укрголовнаукою М. І. Яворським).

В розмові з нашим співробітником Зав. Укрголовнакою М. І. Яворський зупинився на значінні, що їх мали для розвитку української науки в межах Радянського Союзу всесоюзний зїзд Головнаук і пленум Укрголовнауки.

Зустріч наукових робітників Союзу.

Перша сесія всіх головнаук нашого Союзу, сказав тов. Яворський, мала своїм завданням знайти орґанізаційні форми для розвитку науки в Союзному маштабі та встановити перспективи цього розвитку. Взаємна інформація Союзних головнаук і академічних центрів окремих республік виявила, що ми йдемо вперед, що ми переживаємо етап бурхливого піднесення наукової праці, головним чином на т. з. колишніх „окраїнах" та що цей процес розвивається всебічно, охоплюючи всі галузі наукової праці. Правда, сесія союзних головнаук рівночасно констатувала, що наукові установи, зокрема в національних республіках далеко ще не забезпечені коштами. Проте сесія визнала, що в таких недостатніх матеріяльних умовах наука нашого Союзу змогла дійти подекуди до наукових досягнень світового значіння. **Зокрема було відзначено, що українська наука в цих досягненнях нашого Союзу стоїть на одному з перших місць.**

*) ВУКС — Всеукраїнська Кооперативна Спілка.

Погодження наукової роботи в союзному маштабі.

Сесія союзних Головнаук відзначила цей перелом в творчій праці наукової думки і намітила дальші перспективи, які полягають у широкій децентралізації наукової роботи. Цей єдино можливий у радянських умовах шлях був намічений в постановах сесії, які мають погодити наукову роботу в союзному маштабі. Ці постанови торкаються питань орґанізації союзних наукових установ, союзних зїздів і експедицій і нарешті орґанізації союзного комітету плянування наукової праці.

Зокрема сесія визнала за недоцільне, щоб наукові установи Союзного значіння переходили у відання адміністративних орґанів Союзного ЦВК і Раднаркому. Ідеольоґічне керування союзними науковими установами повинно залишатися за тією Головнаукою, на терені якої є данна наукова установа. Це насамперед торкається Союзної Академії Наук та инших установ Москви і Ленінґраду, проголошених союзними. **Для розвитку української науки ці резолюції мають історичне значіння, бо на майбутне і за українськими установами буде можливість стати союзними та забезпечити за собою потрібні кошти на наукові втрати.**

Нові наукові установи на Україні.

Пленум Укрголовнауки в м. Київі, що відбувся безпосереднє після сесії союзних головнаук, мав обміркувати вже конкретно в межах намічених союзними сесіями перспективи наукової праці на Україні. У всій своїй праці пленум конкретизував перспективи наукової роботи на Україні на найближчий час. Основне місце в цих перспективах займало питання орґанізації с.-г. наукової праці. Вирішено протягом найближчих пяти років закласти підвалини для утворення с.-г. академії, орґанізувати в найближчому часі науково-дослідні інститути цукрово-бурякової промисловости, ботаніки, аґрохемії, катедри біольоґії с.-г. рослин, прикладної ботаніки і нарешті орґанізувати союзну с.-г. виставку в Київі до 10-тиріччя Жовтневої революції.

З инших справ пленуму цікаво відзначити постанови про відкриття науково-дослідчих інститутів ґеольоґії і педаґоґіки, про утворення українського національного музею, про охорону памяток культури й природи, про впорядкування бібліотечної і музейної справи на Україні. Зокрема пленум підкреслив потребу продовжувати пляновy українізацію науково-дослідчої роботи та вреґулювати наукове видавництво.

Підсумовуючи роботу обох сесій, проф. Яворський зазначив, що українська наука зайняла належне собі місце. **В найближчому часі передбачається оголосити кілька науково-дослідчих українських установ Союзними. Стоїть також на черзі питання про проголошення Української Академії Наук, що її реорґанізація наближається до кінця, установою союзного значіння.**

Не ясно, що криється під словами: „В найблищому часі предбачається оголосити кілька науково-дослідчих українських установ союзними. Стоїть також на черзі питання про проголошення Укр. Акад. Наук, що її реорґанізація наближається до кінця, установою союзного значіння". Чи не криється під сими темними реченнями те, що, мовляв, годі вам Українцям мати свої сепаратні наукові інституції, а пора вже вертатись до „общерусских"? Поживемо, побачимо.

Догосподарились.

Кріза на хліб в Одесі.

Якийсь І. Фішман пише в „Вісти":

Одеса останніми днями переживає кризу на хліб. У звязку з дорогими цінами на зерно припинило роботу декілька приватних млинів. Крім того, через ремонт, тимчасово припинили роботу млини Укрмута. Через усе це разом на ринкові виникла недостача борошна й подорожчали ціни на нього.

Білий хліб, що коштував 10 коп. за фунт, подорожчав до 14 коп., коло пекарень стоять черги. У звязку з цим становищем Окрвнуторг скликав негайну нараду представників хлібозаготовчих орґанізацій. На цій нараді було постановлено зобовязати Держторг, Вукопспілку та Хлібопродукт віддати запаси зерна, що вони мають, Укрмутові для негайного помолу. Одеський Окрвиконком послав на імя голови Раднаркому тов. Чубаря телеґраму, де Виконком прохає дозволити для Одеси привіз зерна з Кубані та Криму. Одеський Церобкооп вживає заходів, щоб збільшити щоденне печево хліба до 5,000 пудів.

Це так справа з хлібом стоїть на півдні України, звідки щорічно до війни вивозилося більше 10 міліонів пудів хліба.

Що значить недостача хліба для населення, знають добре і самі большевики, бо й вони часто любили говорити, що останню революцію в Росії зробив брак хліба в Петербураі.

Жиди просять Американців; а кого може просити наше населення?

„Вісти" подають:

З ПЕТРОВІРІВКИ, 8—II. (Ратау). Скликані в цій окрузі на Одещині перші позапартійні конференції євреїв-хліборобів відбулися надзвичайно жваво. (Петровірівка — це осередок єврейських кольоній в Одеській окрузі). На конференціях зазначено чималі здобутки єврейських колективів, що в осени зібрали врожай мало не 200 пудів з десятини. Стан євреїв-переселенців і досі тяжкий. Озет вживає всіх заходів, щоб поліпшити стан переселенців кредитуванням.

Усі конференції в ухвальних резолюціях дякують Радянській владі за допомогу й охорону інтересів нацменшостей та **протестують проти намагання сіоністів загальмувати роботу в справі переходу трудящих євреїв до сільсько-господарчої праці.**

Петровірівська конференція євреїв-хліборобів надіслала листа до американських євреїв з проханням сприяти справі кольонізації євреїв у СРСР замість того, щоб підтримувати сіоністські кольонізаційні заходи в Палестині.

На що та Палестина, коли без неї можна жити і на Україні, де землі зрошені і здобрені потом і кровю українського населення.

Українізують.

„До особого распоряжения".

Заводоуправління Торецького заводу в Донбасі заснувало 10-IX—1925 року курси укрмови, переважно для конторських службовців. Курси відвідувало 153 чоловіка.

Але уважне відвідування курсів було підірвано з самого початку розпорядженням Південмаштресту, згідно якого технічний склад заводу звільнявся від українізації „до особого распоряжения". Через це відвідування курсів знизилось до 63%.

Треба зазначити, що службовці тих відділів, що їх завідуючі по справжньому ставились до українізації, одвідували реґулярно курси.

Завкомові треба нарешті як слід поставити вивчення службовцями укрмови.

Добра господарка.

Скоротіть накладні видатки.

На утримання контори Маловишківської цукроварні цього року витрачено 42,000 карб. Одним із пунктів, що збільшує до такої величезної цифри накладні видатки, є конторські книги та приладдя. Всі ці книжки та приладдя надсилаються на цукроварню Київським відділом цукровиків і в більшости що до форми не відповідають вимогам цукроварнецького рахівництва. Що-тижня співробітники контори розпаковують десятки ящиків цих книг, і складають їх купами в коридорах.

Київському відділові Цукротреста необхідно погоджувати всякі свої нововведення з цукроварнями, бо оці всі книги та приладдя зїдають майже 40% всіх накладних видатків на цукроварнях.

„Справа як біля жебракового воза".

ДС, ПЧ і ШТ ст. Пересічна Донецьких залізниць працюють в теплому помешканні, де є стільці, телефон, і т. ин. А от в стрілочній будці бовдура нема, вікон нема, пічки нема, сидіти нема на чому, і телефона нема, а семафор поржавів так, що одна людина його одкрити ніяк не може. Був такий випадок, що потяг стояв з півгодини біля семафора, поки стрілочник Кимлика одкрив його і то за допомогою прохожих селян. При таких обставинах роботи можна й потяга пустити з рейок.

Теж вибори.

(Жатківська цукроварня на Уманщині).

На початку січня б. р. на Жатківській цукроварні відбулися перевибори завкому, що проходили під гаслом: Активність мас та широка робітнича демократія.

Алеж факти показали, що до виборів не було зроблено відповідальної підготовки, бо з 800 робітників в перевиборах брало участь ледве 10%.

Протокол зборів говорить, що „присутніх на зборах" було 215 чолов., але голосувало все ж таки 10%. Коли ж до цього додати, що переважно була молодь, а також 50 піонерів, то ясно стане, скільки в дійсности було робітників.

Ось так вибрали завком на нащій цукроварні, тому й не дивно, що завком цей не провадить та й не зможе провадити професійної роботи.

Треба скасувати перевибори та призначити і провести їх так, як вимагає того сучасний момент.

Це на мові „босовиків", як кажуть наші селяне, називається „виборами, до яких пішли масами виборці".

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє своїх членів, щоб всі як один явилися в неділю, 7. марта б. р. о год. 8-ій рано, в церковній гали, щоб упорядкуватися в сю неділю до поради, яка відбудеся в нашій місцевости. — Іван Журавель, секр.

РОБЕРТ ЛУИС СТІВЕНСОН

(Robert Louis Stevenson).

Роберт Луис Стівенсон, котрого повість ОСТРОВ СКАРБІВ починається з нинішним днем друкувати як фейлетон у нашій газеті, се один з чільніших англійських письменників.

Походження він був шкотського. Родився 13. падолиста 1850. року в Единбургу, де його батько був інжиніром морських ліхтарень. Вчився він наперед у публичних школах, а відтак побирав науку від приватних учителів, а наконець поступив на Единбурський університет, щоби стати інжиніром. По чотирох роках науки однак він відвернувся від сеї професії, бо захорів на запалення легень та нерви, та став приготовлятися до адвокатської практики. В 1875. році він справді був припущений до неї, але тут нова амбіція пірвала його. До того часу він написав був уже кілька нарисів, оповідань та поезій, які стрінулися з деяким признанням. Се його заохочувало віддатися літературній карієрі. Його приятелі та знакомі, з якими він запізнався підчас побуту в Лондоні заохочували його до сього. В той час він відбув подорож лодкою по Бельгії і Франції, збираючи при тім матеріяли, які опісля й стали основою до його гарних описів подорожий: Подорож у Глибину Краю та Подорож з Ослом. Сі описи звернули на нього увагу літературних критиків, які не могли нахвалитися краси його писання. Він став писати постійно до великих англійських журналів та поміщувати в них свої нариси, поезії та оповідання, які опісля появилися збірками, що тішилися великою популярністю та богато накладами. В тім менче-більше часи він і написав свої фантастичні Нові Арабські Ночи, з яких деякі були появилися в переводі на український мову.

В 1876. році він стрінув підчас свого побуту в Парижі Американку паню Осборн. В 1879. році він довідався, що його знакома захорувала в Каліфорнії. Стівенсон постановив відвідати її. Його маєток однак був такий скупий, що він мусів відбути цілу дорогу на біднім імігрантським кораблі. Свої спостереження він опісля описав в двох книжках: Еміґрант-Аматор, та Через Рівнини. Він пробув в Каліфорнії понад рік, занепадаючи часто на здоровлю. Там він і оженився з п. Осборн в 1880. році. Слідуючі роки він жив у ріжних літнисках в Европі й Америці, бо його здоровля було сильно підорване, і, як говорили лікарі, він удержувався при життю лишень завдяки своїй веселій удачі.

Славу добув він собі аж в 1882. році, коли появився його Остров Скарбів (Трежер Айленд). Автор взяв тут зовнішну поволоку зі звичайних повістий про пригоди, але в неї вляв артистичний зміст, бо на тлі фантастичних пригод і авантур змалював справдішні живі характери людий. Немалу славу принесло йому велике оповіданнє: Др. Джекіл та Пан Гайд, в котрому представив артистично незвичайно цікаву психольоґічну проблему так званої подвійної личности. В своїх двох історичних повістях: Пірваний, та Пан на Болентреї він представив давне життя в Шкотії.

В 1888. році він занепав ще більше на здоровлю та переїхав на поратованнє здоровля із Сан Франциско на Полудневі Моря. Підчас сеї подорожи він задержався серед Самоанців на Тихому Океані, які йому так подобалися своїм способом життя й вдачею, що в році 1890. він вибрався туди на постійне поселеннє серед сих первісних людий. Там він і помер дня 3. грудня 1894. року по довгій боротьбі зі сухотами, на прорванне жили в мозку. Полишив він недокінчені ще два романи, які вийшли аж по його смерти.

В усіх своїх творах Стівенсон проявляв незвичайно гарний і викінчений стиль. Його твори зраджують справдішного мистця слова, і його примір заохочував до наслідування богато молодих письменників. Мав він великий вплив на розвій письменства за послідних кілька десятиліть. Хоча за послідних кілька літ кількох критиків пробувало сі заслуги поменчити, все таки їх ніхто не може заперечити. Про його заслуги для літератури свідчить велике заінтересуваннє, з яким читаються всі його повісти. Читачі виносять з них не лишень заспокоєнне жажди пригод, але й заспокоєнне баження краси.

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ПЕРША.

СТАРИЙ БУКАНІР[1]).

Глава перша.

Старий морський пес.

Сквайер[2]) Трелявні, доктор Лайвезі та й другі мої приятелі просили мене, щоби я списав обширно від початку до кінця історію острова, де все ще знаходяться закопані скарби, і не замовчав нічого, хиба лиш географічне означення того острова. Беру дятлого за перо року Божого 17... та вертаю аж до тих часів, коли мій батько мав господу „під Адміралом Бенґов" а до нас впросився в комірне старий, опалений від сонця моряк зі страшенною близною на лиці.

Так собі його пригадую, як би то було лише що вчера. Чути було, як сопів, коли підходив до дверий господи, а за ним віз хтось на тачках велику моряцьку скриню. Був то чоловік високого росту, сильний; а так опалився на сонци, що виглядав, як би хто його помалював на брунатно; коса[3]), від котрої заносило догтьом, звисала йому на його замащену синю полотнянку, руки мав посідані і повні близн, ніґті чорні і позаломлювані, а впоперек лиця тягнулася брудно-біла близна, неначе від удару шаблею. Ще й те собі пригадую, як він ідучи від берега над морем, посвистував собі, а наконець таки заспівав собі старосвітську моряцьку пісню, котру пізнійше так часто співав:

„Пятнайцять мужа на мерця скрині—
Го—і—о, та й фляшка руму!

Голос його був так охриплий і писклявий, як би його настроїв хто до немащеної оси, а до того ще й затягався та уривав. Відтак запукав до дверий палицею, оттак на який локоть завдовжки, а коли мій батько вийшов, казав він з криком подати собі чарку руму. Пив його поволи, якби який знаток, поцмокував губами, а при тім споглядав заздно на крейдову скалу на березі та й на вивіску на нашій господі.

— Хороошенька собі мала пристань — сказав він наконець — та й хороше положенне як на ґроговий[4]) шинок. Багато там людий у вас мате[5])?

Мій батько мусів з жалем сказати, що нема нікого.

— Ну, то добре — говорив він дальше — то нехай тут буде моя коя[6]) — Чуєш, ти — відозвався він до того чоловіка з тачками — причали тут, та знеси мою скриню. Пристану тут трошки — сказав він, звертаючись до мого батька. — Я собі чоловік простий і не треба мені нічого більше до життя, як лиш руму, яєць і шинки, та й отсеї голови на карку, щоби виглядати кораблів. Як маєте мене звати? Можете мене звати капітаном. А чи я й гроші маю? — Ось дивіться! — І він кинув три чи чотири золоті монети на поріг. — Скажіть мені, коли минуться — сказав він. А при тім подивився вовком так, як би який адмірал.

Та й дійсно! Хоч і як лиха була на нім одіж, хоч і як простакувата була його бесіда, а всеж-таки не виглядав він на звичайного собі моряка, а скорше на якогось кермазника або на корабельника, що вимагає, щоби всі його слухали, а ні, то зараз валить буком, коли його не слухають. Той чоловік, що попихав тачки, розповідав нам, що той капітан приїхав день перед тим почтовим возом переед господу „під королем Юрієм" та розвідувався там про гостинниці вздовж побережа, і остаточно вибрав нашу, мабуть дятлого, що вона мала добру славу, а крім того стояла досить подалеки від других. Більше не могли ми нічого довідатися про нашого гостя.

Був то чоловік дуже мовчаливий. Цілими днями волочився на побережу або по скалах з мосяжним дальновидом в руці, а цілий вечер сидів в кутику в гостинниці саме коло печі і пив дуже міцний ґроґ з руму. По найбільшій части не відповідав, коли хто до нього відозвався. Лиш нераз подивився як би сказений та загудів крізь ніс, як би яка труба, так, що ми й другі наші гості незадовго зовсім його не зачіпали. Кожного дня, коли вернув з проходу, допитувався, чи не ішли улицею які моряки. Зразу гадали ми, що він допитуєся о те лиш дятлого, що не має рівного собі товариства, але наконець ми таки догадалися, що він лиш не хотівби стрітитися з ними! Колиж в ряди-годи якийсь моряк в дорозі до Брістоля поступив до „Адмірала Бенґова", то він придивлявся йому пильно з поза заслонених дверий, заким увійшов до комнати, а відтак сидів тихенько мов яка миш. Для мене бодай не було се по трохи ніякою тайною, бо він одного дня взяв мене на бік і обіцяв що місяця на першого платити по срібнякови, лиш щоби я мав око на якогось моряка з деревляною ногою і в тій хвилі дав йому знати, скоро лиш його побачив би". Нераз, що правда, коли прийшов перший, а я допрошувався у нього моєї платні, то він гукнув до мене крізь ніс та подивився сердито. Але не минув і тиждень, а він розважив собі і приніс мені срібну монету та наказав знову „мати бачне око на моряка з деревляною ногою".

Не потребую вам того розповідати, що той чоловік заєдно мені снився. Підчас бурі в ночи, коли від вітру ціла хата аж ходила, а филі морські гуділи розбиваючись об береги і скали, чоловік той ставав в моїй уяві в тисячних видах і з тисячними дідьчими лицями. То мав ногу відрізану по саме коліно, то знов аж по бедро, або мені привиджувалася якась потвора, що взагалі мала лиш одну ногу, і то саме по середині тіла. Найгірше було, коли мені снилося, що він гонить за мною почерез плоти і рови, почерез поля і городи. А що той страх все мені показувався і не давав спокою, то я таки добре заслугував собі той срібняк місячної заплати.

Але хоч той якийсь загадочний моряк заєдно наганяв мені страху, то я таки самого капітана менше боявся як кого небудь з тих, котрих я знав. Не раз вечером випив він значно більше ґроґу, чим могла його голова видержати, а наслідок сього був той такий, що він тоді без огляду на присутних зачинав співати свою безбожну старосвітську моряцьку пісню. Але часом частував і всіх гостий, які були в гостинниці та змушував їх слухати своїх оповідань, від котрих вони зі страху аж дрожали, або співати хором його пісню. Нераз повтарялося „Го—і—о та й фляшка руму" так голосно, що аж ціла хата трясласа, бо сусіди в своїм смертельним страху вспівували один голоснійше як другий, боячись, щоби не викликати його гніву. Бо коли його напало, то ніхто в світі не дав би був собі з ним ради: бив кулаками об стіл та казав кождому мовчати. Нехай би його був хтось запитав лиш о не знати яку малесеньку дрібничку, а нераз навіть і від того, що ніхто до нього не обзивався, брала його сейчас сказена лють, бо йому тоді здавалося, що другі гості не уважають, як потреба, на його оповіданне. Та й не позволив нікому вийти скорше з господи, аж вже так запився, що його сон морив і він пішов спати.

Найбільше йшов людям морозом по тілі від його оповідань. Були то страшні історії про шибениці, бігання поможи різки, бурі на морю, сухі тортури, та люті вчинки на еспанських водах. З його оповідань можна було здогадуватися, що він перебув ціле своє життє поміж якимись найбезбожнійшими людьми на світі, а бесіда, якою він оповідав ті історії, наганяла нашим звичайним собі людям так само великого страху, як і ті злочини, про котрі він розказував. Батько говорив бувало, що наш моряцький медвідь зруйнує нас, бо гостям не схочеся вже дальше даватися йому за чуби брати, та слухати його історій, від котрих опісля не можуть спати. Але я гадаю, що його побут у нас мав як раз противні наслідки. Хоч ті добрі людоньки зразу таки троха боялися, то все таки привикли були по трохи до такої розривки і вона мала для них щось потягаючого в собі. Вона приносила їм у їх одностайнім сільським життю якусь зміну, а декотрі молоді люди висказували таки отверто свій подив, називали його правдивим морським псом, справедливим старим медведем морським і т. п. та показували, що такого рода люди зробили те, що англійської морської сили так всі бояться.

Але під одним зглядом мігби він був таки направду нас зруйнувати, бо перебував у нас тиждень за тижнем,ба наконець і місяць за місяцем, та прої бува вже всі гроші, які заплатив, а мій батько не мав відваги жадати від нього більше. Коли зійшла на те бесіда, то капітан бувало закричить так голосно через ніс, що здаєся, мовби деґрім вдарив, та подивиться так страшно, що мій батько зараз тікае з комнати. Одного разу по такій події видів я, як мій батько ломив руки з роспуки, і я переконаний, що той клопіт та страх, у якім він заєдно жив, причинилися до його передчасної смерти.

(Дальше буде).

1) Буканір, есть слово на пів індіянське, на пів анґлійське (buccaneer); „буканірувати" значило давнійше: „сушити мясо з рогатої худоби на спосіб індіянський" на сковороді, званій по індіянськи: „букан". Буканірами називано відтак морських розбишаків, котрі осіли були на острові Ґаїті і торгували сим мясом та скірами з рогатої худоби. Для ліпшого зрозуміння сеї повісти мусимо тут сказати кілька слів про тих розбишаків. По першім відкриттю Америки намножилось було богато морських розбишаків. Навіть ті, котрих ми нині славимо в історії як відкривців, були простими розбишаками; от хочби й звісний Франц Дрейк (Drake), котрий перший завіз бараболю до Европи. Инший такий морський розбишака, голяндський адмірал, Петро Гейн, розбив був еспанську т. зв. срібну фльоту і забрав від неї звиш 138.206 фунтів самого срібла, не згадуючи вже про инші дорогоцінности. То було в 1628 р. В тім часі сталися збирати на маленьких островах коло острова Ґаїті розбишаки з цілого світа, головно Французи, Англійці і Голяндці, та нападали не лиш на кораблі на мори, але й на міста, рабували й палили. Коли в 1630 р. Еспанці прогнали тих розбишаків з маленького острова Хрістофер, вони осіли на самотнім острові Ґортуґа (се еспанське слово значить: „черепаха") коло Гаїті, і тут основали свою державу. Було їх кілька тисячів, і тут, як і на острівци Ля Ваш, нагромадили вони були величезні скарби з розбоїв на мори і по містах. Найславнійшими проводирями тих розбишаків були браття Гакінс, котрі перші завели торговлю невільниками, а відтак Морґан, котрий в 1671 р. зрабував місто Панаму і вивіз з него самого золота і срібла на 175 мулах. Англійський король Карло II. зробив з нього лицаря та іменував навіть ґубернатором Ямайки. — Буканірів називано також „філібастерами" від їх маленьких суден, (flyboats).

2) Сквайером (squire) називаєся в Америці мировий судія.

3) В 17-ім століттю мужчини заплітали волосся в косу.

4) „Ґроґ" — напиток з руму, коняку або араку з теплою водою і цукром. Його придумав в 1740 р. анґлійський адмірал Вернон, котрий хотів відзвичаїти моряків від горівки. А що моряки прозивали Вернона від його сурдута з верблюжого сукна (grogram) „старим Ґроґом", то й з того пішла назва придуманого ним напитку.

5) „Мате" (Maate) — слово голяндське, значить: „товариш".

6) Комірчина на кораблю.

СВЯТО ЗА ДРОТАМИ.

Свято 22. січня в Каліші.

Цьогорічне святкування 8-ої річниці проголошення самостійности України дуже добре відзначилося в життю нашої еміґрантської кольонії. Влаштовано його заходами всіх істнуючих тут українських організацій та установ. Саму організацію свята переводив особо покликаний розпорядчий комітет в складі: голови п. Базільського — від Правління Станиці, секретаря п. Садовського — від Спілки Українських Военних Інвалідів, скарбника п. Змієнка — від Т-ва Допомоги Еміґрантам і їх родинам та членів: п. Вовка — від воєнно-історичного Т-ва, п. Шепеля — від Т-ва б. вояків, пані Квітка — від Союзу Українок-Еміґранток, п.п. Можейко і Ківерчук — від відділів УЦК-ту в Каліші і Скальмержицях.

Свято почалося урочистою патріотичною промовою прибувшого з Варшави члена УЦК-ту п. Сальського і виконанням еміґрантським хором національного гимну.

За цим голова Воєнно-історичного Т-ва п. Вовк виголосив продуманий, гарно оброблений, змістовий реферат на тему дня.

На превеликий жаль розпорядчим комітетом за пізним часом, а великою програмою було опущено ще два дуже цікавих реферати п. Змієнка — заступника голови т-ва допомоги еміґрантам, і п. Можейка — лектора ґімназії ім. Шевченка.

Далі голова розпорядчого комітету відчитав цілий ряд привітальних телеґрам.

Після цього артистичними силами кольонії було виставлено „Зимовий вечір". Дуже гарно випала ця вистава. П. Кривусь — режисер і організатор вистави вклав всю душу в постановку песи, учачно розподілив ролі і місця на сцені, чим дав глядачам велику насолоду в незрівняні краси живих картинах. Всі без винятку артисти, як найкраще вивязались з своїх ролів. Декорація не заставляла нічого більше жадати. Не забуто найменшої подробиці нашої селянської хати.

На закінчення свята відспівав кілька бойових номерів завітавший до Каліша український надніпрянський хор під орудую Дмитра Котка.

В перервах грала військова оркестра місцевого польського полку.

Велика театральна саля була по самі береги наповнена нашими еміґрантами та великою кількістю гостей місцевих і приїжжих.

Після всього відбувся бенкет, в якому взяли участь гості, старший командний склад і голови наших еміґрантських орґанізацій.

Молоді дозволено було потанцювати.

Свято це справило на всіх присутніх надавичайно гарне враження як постановкою так і тим настроєм, який панував увесь вечір.

Задротянець.

ТОВАРИСТВО ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПРАЗІ.

В Празі між професорами економістами українських вищих шкіл і студентами Українцями, що цікавилися економічними науками, виникла думка про потребу заснування організації, що мала-б завданням досліджування питань економічного життя.

В лютім 1925 року зібралася тут ініціятивна ґрупа для заснування українського економічного товариства в складі: проф. В. Тимошенка, проф. О. Мицюка, доц. І. Кабачкова і студентів. Було прийнято принціпове рішення про потребу товариства, де-б могли виступати з докладами кваліфіковані працьовники-професори та підготовлюватися до майбутньої праці українські студенти празьких вищих шкіл, що виявилиб зацікавлення до завдань і роботи товариства. До вузчого комітету по реалізації цього рішення були обрані: доц. І. Кабачків та К. Осауленко.

Комітет розпочав свою працю тим, що, бажаючи як найскорше налагодити життя тов., скликав перше засідання ініціятивної ґрупи т-ва 9-го березня 1925 року в помешканні правничого факультету Карлового у-ту, на якім проф. О. Мицюк прочитав доклад: „Форми селянських рухів на Україні".

Після першого відбувалися реґулярно що-понеділка кожних два тижні (крім свят) засідання, на яких було прочитано такі доклади:

Студент агрономії Біднов: „Аграрні відносини на Вел. Україні в 1924—1925 рр.";

Проф. Тимошенко: „Відбудова сільського господарства на Україні в звязку зі світовим ринком";

Студент торговельної школи С. Лимар: „Цукроварство і його взаємовідносини з сільським господарством у Чехословаччині в звязку з земельною реформою";

Доц. І. Кабачків: „Буджет України на 1918 рік".

В звязку з кінцем шкільного року 8 червня 1925 р. відбулися організаційні збори товариства, на яких були присутні члени ініціятивної ґрупи та запрошені до участи в товаристві особи. На цих зборах розглянено проект статуту та доручено керування справами т-ва комітетові в складі проф. В. Тимошенка та інж. К. Осауленка.

З початком нового шкільного року відбувся доклад інж. Р. Диминського: „Грошова реформа в Ч. С. Р.", якому було присвячено два засідання т-ва.

На засіданнях бувають присутніми члени т-ва і гості, професура і студенти. Після кожного докладу відбуваються дискусії.